

Nr 199.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt; given Stockholms slott den 31 mars 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås den ändringen i arvsskatteförordningen, att folketshusförening, bygdegårdsförening och liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att tillhandahålla allmän samlingslokal, skall erhålla befrielse från erläggande av gåvoskatt och utgöra arvsskatt enligt lägre tariff än för närvarande.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Härigenom förordnas, att 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

28 §.

Arvs- eller — — — tio år.

Klass III. För testamentslott tillkommande

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål,

utgör skatten, där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §:

när värdet å lotten överstiger 1 000 men — — — 4 procent.

Föreslagen lydelse:

28 §.

Arvs- eller — — — tio år.

Klass III. För testamentslott tillkommande

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållningssällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

utgör skatten, där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §:

när värdet å lotten överstiger 1 000 men — — — 4 procent.

Nuvarande lydelse:

38 §.

Från gåvoskatt äro, förutom i 3 §
omförmälda juridiska personer, be-
friade:

kyrka, landsting, kommun eller
annan menighet ävensom hushåll-
ningssällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte
att främja religiösa, välgörande, so-
ciala, politiska, konstnärliga, idrotts-
liga eller andra därmed jämförliga
kulturella eller eljest allmännyttiga
ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ända-
mål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening el-
ler sådan sammanslutning, som, utan
att hava till syfte att i sin verksam-
het tillgodose medlemmarnas ekono-
miska intressen, huvudsakligen full-
följer ovan angivet ändamål.

Skattebefrielse enligt — — — —
del därav.

Föreslagen lydelse:

38 §.

Från gåvoskatt äro, förutom i 3 §
omförmälda juridiska personer, be-
friade:

kyrka, landsting, kommun eller
annan menighet ävensom hushåll-
ningssällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte
att främja religiösa, välgörande, so-
ciala, politiska, konstnärliga, idrotts-
liga eller andra därmed jämförliga
kulturella eller eljest allmännyttiga
ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ända-
mål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening el-
ler sådan sammanslutning, som, utan
att hava till syfte att i sin verksam-
het tillgodose medlemmarnas ekono-
miska intressen, huvudsakligen full-
följer ovan angivet ändamål;

*folketshusförening, bygdegårds-
förening eller annan liknande sam-
manslutning, som har till främsta
syfte att anordna eller tillhandahålla
allmän samlingslokal.*

Skattebefrielse enligt — — — —
del därav.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1952. Beträffande testaments-
lott efter person, som avlidit före förordningens ikraftträdande, och, såvitt
angår gåvoskatt, sådan gåva, som dessförinnan skett, skola dock äldre be-
stämmelser äga tillämpning.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars
1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om *vissa ändringar i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt* samt anför därvid följande.

1. Inledning.

Vid 1950 års riksdag väcktes två likalydande motioner, nämligen nr 108 i första kammaren och nr 109 i andra kammaren, däri hemställdes, att 38 § förordningen om arvsskatt och gåvoskatt måtte erhålla sådan ändrad lydelse, att förening eller stiftelse, som hade till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, bleve befriad från skyldighet att erlægga gåvoskatt.

I skrivelse den 26 april 1950, nr 125, anhöll riksdagen i anledning av nämnda motioner, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning i ämnet samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I anledning härav har inom finansdepartementet av t. f. kammarrättsfiskalen E. Eklund upprättats *promemoria angående viss ändring av arvsskatteförordningen* jämte därvid fogat författningsutkast, vilket utkast torde få såsom *Bilaga* fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Över nämnda *promemoria* ha, efter remiss, *utldtanden* avgivits av Svea hovrätt, länsstyrelserna i Kronobergs, Malmöhus, Kopparbergs och Västerbottens län, Bygdegårdarnas riksförbund, Folketshusföreningarnas riksorganisation, Folkets parkers centralorganisation samt Ordenshusens riksförening.

2. Gällande bestämmelser.

Enligt 3 § i 1941 års förordning om arvsskatt och gåvoskatt äro från skattskyldighet enligt samma förordning befriade följande juridiska perso-

ner, nämligen staten, stiftelse eller sammanslutning med huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar, stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning eller att främja vård av behövande ålderstigna, sjuka eller lytta, dock icke där ändamålet är att sålunda tillgodose medlemmar av viss eller vissa släkter eller utom riket bosatta utlänningar, samt stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning.

Sådan skattebefrielse tillkommer dock icke sammanslutning, som har till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, och ej heller utländsk stiftelse eller sammanslutning.

Förenämnda skattefrihet omfattar såväl arvsskatt som gåvoskatt. Bestämmelser om skattefrihet enbart för *gåva* återfinnas i 38 § arvsskatteförordningen. Enligt detta författningsrum åtnjutes sådan skattefrihet av, förutom de i 3 § omförmälda juridiska personerna, följande juridiska personer, nämligen

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv; samt registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer i lagrummet angivet ändamål.

Skattebefrielse enligt 38 § tillkommer endast svensk juridisk person och äger icke rum, där givaren för sin livstid eller för viss tid förbehållit sig nyttjanderätt till eller rätt till ränta, avkomst eller annan förmån av den bortgivna egendomen eller del därav.

Vid bestämmandet av arvs- och gåvoskatten tillämpas tariffen i 28 § arvsskatteförordningen, vilken tariff innehåller fyra klasser. Klass I, som innefattar den lägsta skatteskalen, avser bl. a. efterlevande make och barn, klass II bl. a. föräldrar och syskon, klass III samtliga de i 38 § uppräknade, från gåvoskatt befriade juridiska personerna med undantag av de i 3 § omförmälda samt klass IV sådana skattskyldiga, som ej äro hänförliga under någon av de tre första klasserna.

I 15 § 2 mom. förordningen om kvarlåtenskapsskatt stadgas bl. a. att skattskyldighet enligt nämnda förordning icke föreligger för sådan gåva till i 3 eller 38 § arvsskatteförordningen omförmäld juridisk person, för vilken befrielse från gåvoskatt åtnjutes. Enligt 6 § andra stycket förstnämnda förordning skall från den avlidnes behållning avräknas lott, som på grund av

arv eller testamente tillfaller juridisk person, som enligt 3 eller 38 § arvsskatteförordningen är befriad från arvsskatt eller gåvoskatt.

Stadgandet i 38 § arvsskatteförordningen överensstämmer, såvitt angår skattebefrielse för stiftelser och sammanslutningar, i stort sett med motsvarande stadgande i 32 § 1914 års förordning om arvsskatt och skatt för gåva. Någon saklig ändring i denna del torde i varje fall icke ha avsetts genom den omformulering, som stadgandet i sistnämnda paragraf undergick vid överföringen till nu gällande förordning.

3. Tidigare ändringsförslag.

Som förut framhållits väcktes förevarande fråga i motionerna I:108 och II:109 vid 1950 års riksdag. Av innehållet i förenämnda motioner torde följande få återgivas.

Motionärerna ha framhållit, att under senare år intresset för skapande av goda och trivsamma allmänna samlingslokaler på ett glädjande sätt ökat. Såväl kommuner som enskilda företagare medverkade genom anslag och gåvor till föreningar av olika slag att dylika lokaler komme till stånd. I flera fall hade emellertid bestämmelserna om gåvoskatt förorsakat vissa svårigheter. Det förekomme t. ex., att givaren såsom villkor för gåvan föreskrev, att de skänkta medlen oavkortade skulle användas till uppförande eller iståndsättande av samlingslokal och icke disponeras för bestridande av skatter. För föreningar med svag ekonomi kunde detta betyda, att föreningen för att kunna mottaga gåvan bleve nödsakad upptaga lån för att kunna erlægga gåvoskatten. I syfte att undgå sådan skatt hade föreningarna stundom lämnat föreningsandelar såsom vederlag för de emottagna medlen.

Ideella eller ekonomiska föreningar, vilka tillhandahölle allmänna samlingslokaler, bestode i regel av medlemmar, som icke erhöle någon ekonomisk fördel av sitt medlemskap. I stället vore medlemskapet oftast förbundet med ekonomiska förpliktelser för lokalens underhåll och vård, vilka förpliktelser icke sällan bleve så betungande, att nödvändiga förbättringar på lokalerna bleve eftersatta. Kommunernas och de enskilda företagarnas insatser komme i sådana situationer ofta till hjälp, men dessa insatser hämmades genom bestämmelserna om gåvoskatt. Kunde sådana föreningar befrias från gåvoskatt på samma sätt som t. ex. stiftelse eller sammanslutning med huvudsakligt ändamål att främja allmännyttiga ändamål, komme detta utan tvivel att medverka till ett ännu större intresse för att särskilt företagare skulle ekonomiskt stödja de samlingslokaläggande föreningarna.

Då de allmänna samlingslokalerna vore av avgörande betydelse för vårt lands demokratiska samhällsskick, såsom det nu uppbyres av folkrörelserna, måste de sammanslutningar, vilka tillhandahölle nämnda lokaler, med fullt fog få anses främja sådana allmännyttiga ändamål, som avsåges i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt, och sålunda jämföras med flera

av de stiftelser och sammanslutningar, vilka enligt 3 och 38 §§ sagda förordning vore befriade från gåvoskatt.

Eftersom medlem av dylik förening icke borde gynnas genom att föreningen som sådan erhöles befrielse från gåvoskatt, syntes det lämpligt, att för befrielse från gåvoskatt fästes samma villkor, som i 15 § förordningen om nöjesskatt stadgades som villkor för att den i nämnda paragraf medgivna rätten till befrielse skulle kunna tillämpas, nämligen att samlingslokaläggande förening under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar.

I anledning av motionerna inhämtades yttranden från överståthållarämbetet och länsstyrelserna i Malmöhus, Skaraborgs, Kopparbergs och Väster-norrlands län samt från Folketshusföreningarnas riksorganisation och Bygdegårdarnas riksförbund. Den av motionärerna föreslagna lagstiftnings-åtgärden avstyrktes av länsstyrelserna i Kopparbergs och Väster-norrlands län, medan övriga hörda myndigheter samt de nämnda organisationerna i princip icke hade något att erinra mot motionärernas förslag. I flera av de avgivna remissyttrandena uttalades emellertid betänkligheter mot den av motionärerna föreslagna gränsdragningen mellan skattefria och skattskyldiga rättssubjekt. Sålunda påpekades bl. a., att skattefrihet skulle ifrågakomma för gåvor till föreningar, vilka jämte syftet att tillhandahålla samlingslokaler även dreve ekonomisk verksamhet utan att garantier föreläge för att gåvorna komme den ideella delen av verksamheten till godo. Vidare ifrågasattes, huruvida det icke för skattefrihet vore erforderligt att uppställa det villkoret, att föreningens stadgar förbjöde all utdelning till medlemmarna. Slutligen erinrades i ett remissyttrande att regeringsrätten vid tillämpning av 15 § nöjesskatteförordningen — enligt vilket författningssams dåvarande lydelse viss befrielse från nöjesskatt åtnjötes för nöjeställning, som anordnades av organisation under förutsättning bl. a. att denna hade till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal — i regel bedömt folketshusföreningarnas samlingslokaler såsom icke allmänna, varför den i motionerna föreslagna författningstexten ej vore tillfyllest till vinnande av motionärernas syfte.

I sitt betänkande nr 38 erinrade bevillningsutskottet bland annat, att under förarbetena till arvsskatteförordningen såsom skäl för den skattefrihet, som medgäves för gåvor till allmännyttiga ändamål, anförts, att det i statens intresse låge vikt vid att företag, som verkade för sådana ändamål, bleve tillgodosedda genom frivilligt understöd och att det med skäl kunde befaras, att en beskattning skulle härutinnan verka avhållande. Enligt utskottets mening vore tillhandahållandet av allmänna samlingslokaler en ur samhällets synpunkt angelägen och betydelsefull uppgift. Samhällets intresse för denna verksamhet hade för övrigt kommit till uttryck genom 1942 års lagstiftning om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler. Utskottet kunde fördenskull i princip ansluta sig till den

uppfattningen, att tillhandahållandet av allmänna samlingslokaler vore att hänföra till sådant allmännyttigt ändamål, som borde privilegieras i gåvoskattehänseende. Utskottet funne de av motionärerna anförda skälen för utsträckande av skattefriheten i och för sig beaktansvärda, men utskottet vore icke övertygat om att genom ett bifall till motionerna skulle vinnas den reglering på ifrågavarande område, som motionärerna uppenbarligen åsyftat. De över motionerna avgivna yttrandena hade även ådagalagt, att en utvidgning av skattefriheten enligt motionärernas förslag skulle giva upphov till vissa problem i fråga om gränsdragningen mellan skattefria och skattskyldiga rättssubjekt, vilkas lösande torde nödvändiggöra mera ingående överväganden än som kunde ifrågakomma på grundval av det av utskottet förebragta utredningsmaterialet. Utskottet förordade därför att frågan gjordes till föremål för närmare utredning.

4. Promemorian.

I den remitterade promemorian har utredningsmannen sökt utreda, om och i vad mån skattefrihet enligt gällande rätt kan föreligga för gåvor till föreningar, vilka ha till uppgift att tillhandahålla samlingslokaler. Därvid har utredningsmannen funnit, att mycket talade för att tillhandahållande av allmänna samlingslokaler vore ett sådant allmännyttigt ändamål, för vilket skattefrihet redan enligt gällande bestämmelser skulle kunna åtnjutas. Något stöd i högsta domstolens praxis för denna tolkning har utredningsmannen dock icke kunnat finna.

Enligt 38 § arvsskatteförordningen åtnjöttes frihet från gåvoskatt icke av sammanslutning, som hade till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen. Till belysande av spörsmålet, i vad mån ekonomisk förening vore undantagen från skattefrihet på grund av nämnda stadgande, har utredningsmannen i huvudsak anført följande. Enligt utredningsmannens åsikt vore klart, att en gåva, som skedde med uttrycklig bestämmelse, att den skulle användas till något i 38 § arvsskatteförordningen omnämnt ändamål, vore fritagen från skatt, om garantier funnes för att gåvan verkligen komme avsett ändamål till del. Detta ansåge utredningsmannen gälla även om gåvomedlen skulle omhänderhavas av en ekonomisk förening. Det vore vidare att märka, att för vinnande av registrering såsom ekonomisk förening icke alltid erfordrades, att föreningen hade till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Enligt stadgandet i 1 § andra stycket 1911 års lag om ekonomiska föreningar hade sådan registrering kunnat vinnas jämväl av förening, som dreve bokföringspliktig verksamhet, även om föreningen hade annat syfte än att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Ordalagen i 38 § arvsskatteförordningen syntes alltså icke utesluta ekonomisk förening av sistnämnda typ från skattefrihet. Såvitt utredningsmannen kunnat finna hade riktigheten

av dessa slutsatser dock icke bekräftats genom avgörande i högsta instans. Icke heller finnes något klart stöd i praxis för uppfattningen, att sådana omständigheter, som att föreningens syfte i dess stadgar angivits vara att tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen eller att registrering såsom ekonomisk förening ägt rum, icke vore av avgörande betydelse för bedömande av spörsmålet, om föreningen kunde åtnjuta skattefrihet.

Det vore därför enligt utredningsmannens åsikt tveksamt i vad mån ekonomisk förening kunde åtnjuta skattefrihet enligt 38 § arvsskatteförordningen för erhållna gåvor. Det kunde tagas för givet, att i varje fall endast en relativt begränsad krets av de i motionerna åsyftade föreningarna skulle med nuvarande regler erhålla sådan skattebefrielse. För att det med motionerna avsedda syftet skulle i sin helhet tillgodoses, vore därför en ändring av nyssnämnda stadgande erforderlig.

Sedan i promemorian erinrats om, att bevillningsutskottet och flertalet av de genom utskottets försorg hörda myndigheterna och organisationerna ansett tillhandahållande av allmänna samlingslokaler vara ett sådant ändamål, som borde kunna föranleda befrielse från gåvoskatt, och att det t. o. m. kunde ifrågasättas, huruvida icke tillhandahållande av dylika lokaler redan enligt gällande rätt vore att hänföra till de i 38 § arvsskatteförordningen angivna ändamålen, har utredningsmannen uttalat, att intet syntes vara att erinra mot att ideell förening med syfte att tillhandahålla allmän samlingslokal komme i åtnjutande av den i nämnda paragraf stadgade skattebefrielsen.

Däremot har utredningsmannen bedömt frågan, huruvida skattebefrielsen borde utsträckas att omfatta föreningar med syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen såsom mer tveksam. På grund av nuvarande stadgande uteslötes från skattebefrielse åtskilliga föreningar, som idkade sådan verksamhet att de kunnat vinna registrering som ekonomisk förening. Undantag hade dock gjorts för understödsföreningar, beträffande vilka särskilda förhållanden ansetts motivera befrielse. Mot ett utsträckande av skattebefrielsen till att omfatta ekonomiska föreningar i allmänhet kunde principiella skäl åberopas. Det kunde vidare ifrågasättas, huruvida icke i så fall även ekonomiska föreningar med huvudsaklig uppgift att tillgodose annat av de i 38 § avsedda ändamålen än tillhandahållande av samlingslokaler borde kunna komma i åtnjutande av samma privilegium. Den främsta anledningen till att man begränsat friheten från gåvoskatt i huvudsak till ideella föreningar torde ha varit, att man endast därigenom ansett sig kunna erhålla garantier för att gåvan verkligen komme det avsedda ändamålet till godo. Även i detta hänseende torde svårigheter möta i avseende på ekonomiska föreningar. Det kunde vidare erinras om att 1938 års arvsskattekommitté — på tal om ifrågasatt utvidgning av området för frihet från arvsskatt — uttalat, att såsom villkor för sådan frihet borde

fordras, att garantier funnes för att förvärvet komme att användas uteslutande för det avsedda ändamålet.

Emellertid vore att beakta, att beträffande flertalet av de i motionerna åsyftade föreningarna — d. v. s. folketshusföreningar, folkparksföreningar, bygdegårdsföreningar och liknande — i det föregående angivna skäl mot den ifrågasatta utvidgningen gjorde sig gällande med mindre styrka. Visserligen hade dessa föreningar ofta formen av ekonomiska föreningar och hade i många fall enligt sina stadgar till syfte att tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, men de stode det oaktat de ideella föreningarna mycket nära. Registreringen såsom ekonomisk förening torde mestadels ha tillkommit av praktiska skäl och icke av önskan att bereda medlemmarna ekonomiska förmåner. Nyssnämnda och liknande formuleringar i stadgarna vore icke alltid adekvata; oftast hade de tillkommit enbart för att möjliggöra föreningens registrering. Från flera håll hade uttalats, att utdelning till medlemmarna vore en undantagsföreteelse. Ett ytterligare kännetecken på dessa föreningar vore, att de vanligen bestode av åtskilliga medlemmar eller av ideella föreningar, som i sin tur hade ett större antal medlemmar. Om man anknöte den ifrågasatta skattebefrielsen endast till föreningar av nu angivna karaktär, syntes åtminstone vissa garantier erhållas för att de skänkta medlen komme avsett ändamål tillgodo. Därigenom torde ock bliva sörjt för att de praktiskt viktigaste av de fall, då ekonomisk förening tillgodosåge ideellt syfte, erhöles samma förmånliga ställning i gåvoskattehänseende som ideella föreningar.

Härefter framhåller utredningsmannen, att motionärerna torde ha åsyftat att folketshusföreningar och liknande sammanslutningar skulle komma i åtnjutande av skattebefrielse, även om tillhandahållande av samlingslokal icke vore föreningens huvudsakliga ändamål. Åtskilliga av dessa sammanslutningar hade även andra ändamål att tillgodose. Enligt de normalstadgar för folketshusföreningar, som utarbetats av Folketshusföreningarnas riksorganisation, hade sådan förening till ändamål att främja sina medlemmars ekonomiska intressen genom att medelst köp av fastighet eller byggande av hus, mot betalning tillhandahålla samlingslokaler, affärslokaler, bostäder, drivande av park, kafé och biografrörelse, varav följde skyldighet att föra handelsböcker. Bygdegårdsföreningarna hade likaså ofta till uppgift att driva biografrörelse. En anledning till att de samlingslokalägande föreningarna dreve rörelse av angivet slag vore, att de löpande utgifterna för lokalerna jämte amortering av byggnadskostnader icke täcktes enbart av inkomsterna genom uthyrning av lokalerna.

Om skattefriheten utsträcktes att omfatta även föreningar med verksamhet som nyss sagts, erhöles, enligt utredningsmannens uppfattning, föga garantier för att gåvan komme det avsedda ändamålet — att tillhandahålla samlingslokaler — till godo. Någon särskild anledning att stödja kaféverksamhet och dyl. genom lättnader i beskattningen funnes ej heller. Det torde

ock vara klart att föreningar, som bedreve sådan verksamhet, även om de i verkligheten icke hade till uppgift att därmed tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, i viss mån hade en annan karaktär än sådana föreningar, som endast hade till uppgift att tillhandahålla samlingslokaler. Emellertid syntes man icke böra tillmäta den omständigheten, att föreningen utöver sitt syfte att tillhandahålla samlingslokaler hade till ändamål att driva ekonomisk verksamhet, avgörande betydelse vid gåvobeskattningen. Bedreves denna verksamhet endast i syfte att ekonomiskt möjliggöra samlingslokalens fortsatta tillhandahållande syntes skälen för att utesluta sådan förening från skattebefrielsen böra få vika. Uppgiften att tillhandahålla samlingslokal borde dock vara föreningens främsta uppgift. För att förhindra missbruk borde man uttryckligen begränsa befrielsen från gåvoskatt till folketshusföreningar, bygdegårdsföreningar och liknande sammanslutningar. Därmed syntes i skälig omfattning ha tillgodosetts det för skattebefrielse uppställda kravet på garantier, att gåvomedlen komme att användas för det avsedda ändamålet. Beträffande dylika föreningar torde det enligt utredningsmannen knappast föreligga fara för, att de skulle låta en emottagen gåva användas till utdelning åt medlemmarna. Det vore måhända icke ens erforderligt att såsom förutsättning för skattefrihet stadga — såsom motionärerna föreslagit — att föreningen icke under de närmaste fem åren före gåvans emottagande lämnat utdelning åt sina medlemmar. I stället syntes det böra överlätas åt praxis att bedöma i vad mån tidigare utdelning till medlemmar borde hindra befrielse från gåvoskatt. Genom att ändra stadgarna exempelvis så, att utdelning till medlemmarna förbjödes eller begränsades, borde även en förening av angivet slag, som tidigare lämnat utdelning, kunna komma i åtnjutande av befrielse.

Härefter anföres i promemorian.

Av motionerna synes icke klart framgå, vad motionärerna ansett falla under begreppet allmän samlingslokal. Motionärerna synas ha anknutit till 15 § nöjesskatteförordningen i dess lydelse före den 1 juli 1950, där samma uttryck förekommer. I förarbetena till sagda lagrum återfinnes emellertid icke heller någon närmare definition av uttrycket; till sådana lokaler ansågos kunna hänföras i huvudsak folkets hus- och nykterhetslokaler samt s. k. bygdegårdar. Däremot finnes en definition av uttrycket i 1 § kungörelsen den 11 december 1942 om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler (nr 913). Enligt detta författningsrum förstås med uttrycket »allmänna samlingslokaler» i kungörelsen för föreningslivet avsedda hörsalar samt rum för sammanträden, samkväm och studiearbete jämte därtill hörande erforderliga utrymmen såsom förstugor, avklädningsrum, apparatrum, biblioteksrum, kök, serveringsrum, toalett-, källar- och vindslokaler samt bostad för tillsyningsman.

I likhet med vad som skett i nöjesskatteförordningen torde man kunna avstå från att i lagtexten närmare definiera uttrycket samlingslokal, utan utformningen av detta begrepp synes böra överlätas åt praxis. Därvid torde viss ledning kunna erhållas av definitionen i 1942 års kungörelse. Allmän torde sådan lokal vara, om den i skälig omfattning står till förfogande för

föreningslivet på orten. Den bör också upplåtas opartiskt och kostnadsfritt eller mot skälig avgift. En viss skillnad mellan den föreslagna bestämmelsen och stadgandet i 15 § nöjesskatteförordningen uppkommer härvidlag; för befrielse från nöjesskatt är det nämligen icke längre erforderligt att samlingslokalen är allmän. För gåvoskattebefrielse synes emellertid detta krav böra upprätthållas.

Slutligen påpekas i promemorian, att om ändring gjordes i 38 § arvs-skatteförordningen borde motsvarande ändring ske i 28 §. Sistnämnda paragraf innehölle nämligen, såvitt avsåge skattskyldiga, som skulle erlægga arvsskatt enligt klass III, en uppräknig av juridiska personer överensstämmande med uppräknigen i 38 §. Ehuru något yrkande därom icke framförts av motionärerna, syntes ändring i 28 § böra göras, så att denna överensstämmelse icke bragtes att upphöra.

5. Remissutlåtandena.

Ingen av de hörda myndigheterna eller organisationerna har haft något att erinra i princip mot, att de i promemorian åsyftade föreningarna erhöile befrielse från gåvoskatt. *Svea hovrätt* ifrågasätter dock, huruvida icke de föreslagna lagändringarna skulle kunna undvikas. Till stöd för denna åsikt anför hovrätten i huvudsak följande.

Tillhandahållandet av allmänna samlingslokaler torde i och för sig vara att hänföra till sådant allmännyttigt ändamål, för vilket skattefrihet redan skulle kunna åtnjutas, men det finge antagas att en relativt begränsad krets av de med motionerna till 1950 års riksdag åsyftade föreningarna skulle med nu gällande regler erhålla skattebefrielse. Emellertid vore att märka, att en viss begränsning av kretsen för de privilegierade rättssubjekten i varje fall finge anses stå väl i överensstämmelse med de riktlinjer, som hittills uppdragits för frihet från gåvoskatt. I promemorian hade även uttalats tvivel huruvida skattefriheten borde utsträckas att omfatta föreningar med syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen. Därvid hade dock framhållits, att nackdelarna med en dylik utvidgning icke gjorde sig gällande med samma styrka vid en utsträckning av skattefriheten allenast till ekonomiska föreningar av typen folketshusföreningar, folkparksföreningar och bygdegårdsföreningar. Detta uttalande syntes vara gjort med utgångspunkt från innehållet i 1911 års lag om ekonomiska föreningar. Enligt den nya lagen i ämnet den 1 juni 1951, som skulle tillämpas från den 1 januari 1953, hade nu det ekonomiska föreningsbegreppet uppdragits så snävt, att de typer av föreningar, som enligt promemorian borde komma i åtnjutande av skattefrihet, icke inrymdes under den nya lagen. Beträffande skattefrihet för ekonomiska föreningar av den art, varom i detta ärende vore fråga, återstode följaktligen endast att pröva huru i sådant hänseende skulle förfaras med de föreningar, som under äldre lags giltighetstid blivit registrerade som ekonomiska föreningar. Därvid vore att

märka, att i den proposition, varigenom förslag till de nya föreningsrättsliga reglerna förelades riksdagen, föredragande departementschefen uttalat att, om behov skulle komma att föreligga av en särskild lagstiftning i syfte att möjliggöra för folketshusföreningar och liknande föreningar att upplösas och ombildas till ideella föreningar utan alltför betungande skattekonsekvenser, frågan om en dylik lagstiftning då finge upptagas till prövning.

Genom den nya föreningslagstiftningen hade följaktligen behovet av den i promemorian föreslagna ändringen i arvsskatteförordningen avsevärt minskats, och efter genomförandet av sådana bestämmelser, som bebådats i förarbetena till 1951 års föreningslag, skulle en ändring i arvsskatteförordningen komma att sakna praktisk betydelse. Under angivna förhållanden torde en dylik ändring kunna undvikas, så mycket hellre som de föreningar vilka här berördes, måhända i vissa fall ändock åtnjöte skattefrihet för gåvor av förevarande slag.

Länsstyrelsen i Malmöhus län, som anser den föreslagna utvidgningen av skattefriheten närmast böra uppfattas som ett förtydligande av den nu gällande förordningen, ifrågasätter, huruvida tillräckliga garantier skapats för att medlen verkligen komme det avsedda ändamålet tillgodo. Det vore icke uteslutet, att exempelvis en bygdegårdsförening med ett icke alltför betydande medlemsantal erhöle en större donation för sin verksamhet. En dylik förening vore icke — till skillnad mot en stiftelse, som bildats för samma ändamål — underkastad det allmännas tillsyn eller kontroll. Det torde ej heller vara lämpligt att utvidga den nuvarande stiftelsekontrollen till att omfatta även föreningar. Länsstyrelsen hade emellertid vid handhavandet av uppgiften att kontrollera stiftelser funnit, att behov förefunnos av tydliga föreskrifter i stadgarna angående donationsmedlens användning och placering.

Länsstyrelsen har vidare erinrat om att till 1952 års riksdag framlagts en motion, I:215, däri hemställts om lindring i fråga om inkomstbeskattningen av folketshusföreningar m. fl. I motionen hade hemställts, att såsom ideella föreningar skulle räknas även sådana enligt 1911 års lag om ekonomiska föreningar registrerade sammanslutningar, som enligt stadgarna dels icke finge utdela vinst till medlemmarna och dels vid upplösning av föreningen, sedan eventuellt andelskapital återbetalts, skulle använda behållningen till allmännyttigt ändamål. Länsstyrelsen funne den i motionen ifrågasatta formuleringen lämplig även på detta område för att skapa garantier för att de skänkta medlen skulle komma avsett ändamål till godo. Om — såsom i promemorian — i stället valdes utvägen att uttryckligen omnämna folketshusföreningar i författningstexten, borde måhända i exemplifieringen även tilläggas folkparksföreningar.

Jämväl en del andra ändringar i den föreslagna skattebefrielsen har ifrågasatts i remissyttrandena.

Beträffande kretsen av de sammanslutningar, vilka skulle komma att åtnjuta skattebefrielse ha sålunda några påpekanden gjorts.

Svea hovrätt ifrågasätter, huruvida det i utredningsmannens utkast till lagtext förekommande uttrycket »liknande sammanslutning», varmed torde ha åsyftats föreningar av folkrörelsekaraktär, lämnade någon säker garanti för den avsedda begränsningen. Vidare borde före vidtagande av någon lagstiftningsåtgärd undersökas, huruvida icke följdriktigheten fordrade, att även andra typer av föreningar än de med promemorian åsyftade bleve föremål för skattefrihet.

Folkets parkers centralorganisation anför.

Enligt den föreslagna lagtexten skulle »folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal» i arvsskattehänseende hänföras till arvsskattetariffens klass III samt i gåvoskattehänseende åtnjuta befrielse från skatten. Även om av den översända promemorian angående ändring i arvsskatteförordningen synes framgå, att förslagsställaren avser, att lagen i den nya lydelsen skulle omfatta även folkparker anse vi det för undvikande av tolkningssvårigheter nödvändigt, att bland de uppräknade företagen särskilt nämna folkparkerna.

Skulle så vara, att förslagsställaren avsett att ge folkparkerna en mindre gynnsam ställning i fråga om arvs- och gåvoskatt än de uppräknade företagen, måste vi vända oss häremot. Genom de allmänna samlingslokaler, som finnas inom folkparkerna ge dessa stöd åt föreningslivet dels direkt genom att föreningslivet kan tillgodose sig dessa lokaler för egna och offentliga sammankomster och dels indirekt genom att föreningarna kunna utnyttja folkparkernas lokaliteter för erhållande av ekonomiskt utbyte. Samhället har redan på många sätt, t. ex. i fråga om nöjesskatten och investeringsavgiften, visat sitt erkännande för folkparkernas verksamhet och det finns ingen anledning, att i arvs- och gåvoskattehänseende diskriminera folkparkerna i förhållande till folketshus- och bygdegårdsföreningar.

Ofta ägs en Orts folkets hus och folkpark av samma företag och ej sällan är folkets hus beläget å folkparkens område. Även dessa förhållanden synes oss tala för att folkparksföretagen inte böra uteslutas vid den föreslagna lagändringen. Tolkningssvårigheter kunna nämligen under sådana förhållanden uppkomma vid gåvor till ett kombinerat folkparks- och folkets husföretag eller vid gåvor avsedda för gemensamma anläggningar.

Centralorganisationen framhåller vidare, att det av promemorian syntes framgå, att endast företag, som dreves i form av ideell eller ekonomisk förening skulle omfattas av den föreslagna skattebefrielsen. Emellertid förhölle det sig så, att redan nu en del folkparker av vissa skäl funnit det praktiskt att använda sig av aktiebolag såsom företagsform. Sedan den nya lagen om ekonomiska föreningar trätt i kraft torde aktiebolagsbildningen sannolikt bli aktuell i än större omfattning. Att en folkpark arbetade i aktiebolagets form, ändrade icke dess ideella inriktning och ändamålet med dess verksamhet förbleve detsamma. Detta vore helt betingat av de ekonomiska förpliktelser, som medföljde förvärv och färdigställande av för verksamheten

nödvändiga markområden och byggnader. Det vore orimligt att lagstiftningen under sådana förhållanden skulle ställa de folkparksföretag, som av olika skäl valt aktiebolagets form, i en sämre ställning än företag, som hade förenings form.

Ordenshusens riksförening säger sig förutsätta, att bland de skattefria subjekten även skulle inräknas de nykterhetsrörelsens organisationer, vilka tillhandahölle allmänna samlingslokaler. Nykterhetsorganisationerna torde disponera det största antalet (ca 1 500) profana samlingslokaler i landet och nästan undantagslöst fölle dessa lokaler under begreppet »allmänna» samlingslokaler. Av dessa lokaler ägdes omkring hälften direkt av nykterhetsföreningarna, medan återstoden ägdes och förvaltades av särskilt för ändamålet bildade ekonomiska föreningar (byggnadsföreningar). De sistnämnda vore i regel slutna, i det att medlemskap i byggnadsföreningen förutsatte medlemskap i en nykterhetsförening.

Härefter anför riksföreningen.

Av motiven till förslaget synes framgå, att även nykterhetslokalerna avsetts att inbegripas i den föreslagna skattefriheten. Av lagtexten kan man emellertid knappast nå fram till en sådan tolkning. Skattefriheten skall enligt lagtexten gälla . . . »sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller underhålla allmän samlingslokal». Att tillhandahålla allmän samlingslokal ingår som en väsentlig del i nykterhetsföreningarnas verksamhet, men denna verksamhetsgren är icke deras främsta uppgift. Visserligen torde väl nykterhetsföreningarna redan enligt 38 § arvsskatteförordningen i dess nuvarande lydelse vara befriade från gåvoskatt, men för att undvika tolkningstvister vore det önskvärt, att även i det nu föreslagna tillägget inflikades en bestämmelse av sådan innebörd. Det torde även finnas andra ideella föreningar än nykterhetsföreningar, vilka tillhandahålla allmän samlingslokal utan att detta är föreningens huvuduppgift och det synes rimligt, att även gåvor och anslag till sådan lokal för dess iståndsättande eller underhåll befrias från gåvoskatt.

Svea hovrätt har vidare anmärkt mot den föreslagna lagtexten, att med ordalagen »till främsta syfte» skulle införas en ny begreppsbestämning i arvsskatteförordningen. Det föreläge ej skäl att frångå det eljest använda uttrycket »huvudsakligt syfte», som fått sin innebörd klarlagd i doktrin och praxis.

I sitt remissutlåtande har *Folketshusföreningarnas riksorganisation* erinrat om en av organisationen till finansdepartementet tidigare ingiven framställning, däri riksorganisationen hemställt, att den ifrågasatta lagstiftningen måtte få sådant innehåll att även föreningar, vilka tidigare emottagit gåvor till allmänna samlingslokaler, kunde återfå redan erlagd gåvoskatt.

6. Departementschefen.

Som framgår av den tidigare redogörelsen har utredningsmannen ansett det sannolikt, att tillhandahållande av allmänna samlingslokaler i och för sig

vore att hänföra till sådant ändamål, som enligt 38 § arvsskatteförordningen kunde föranleda skattefrihet. Däremot har han funnit det mera tvivelaktigt, om sammanslutningar, vilka enligt sina stadgar hade att tillgodose sina medlemmars ekonomiska intressen, kunde komma i åtnjutande av skattebefrielse. För att nå det syfte, som avsetts med ifrågavarande motioner vid 1950 års riksdag, vore det därför enligt utredningsmannens åsikt erforderligt med en ändring av arvsskatteförordningen. Häremot har Svea hovrätt i sitt remissutlåtande gjort gällande, att en dylik författningsändring skulle kunna undvikas, om genom särskild lagstiftning möjliggjordes för folketshusföreningar och liknande ekonomiska föreningar att utan alltför betungande skattekonsekvenser ombildas från ekonomiska föreningar till ideella sammanslutningar.

Även om vissa skäl kunna anses tala för att det av hovrätten förordade tillvägagångssättet skulle innebära en lämplig utväg, kan en sådan lösning i varje fall icke åstadkommas i detta sammanhang.

Enligt min uppfattning är tillhandahållande av samlingslokal ett sådant ändamål, som bör kunna föranleda befrielse från gåvoskatt. Härom råder också enighet bland de hörda myndigheterna och organisationerna. Det synes även föreligga skäl för antagandet, att detta ändamål redan med gällande bestämmelser kan föranleda befrielse enligt 38 § arvsskatteförordningen för föreningar, vilka icke ha till syfte att tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen. För dessa föreningars del synes därför någon särskild lagstiftningsåtgärd icke erforderlig, såvida icke praxis skulle intaga en mot detta antagande stridande hållning.

Utredningsmannen har föreslagit att skattefriheten skall utsträckas jämväl till vissa andra sammanslutningar. Ur rent principiell synpunkt kan det möjligen anses tvivelaktigt, om man bör låta skattebefrielse komma sådana sammanslutningar till del, vilka enligt sina stadgar ha att tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen. Emellertid är att märka att de med utredningsmannens förslag åsyftade föreningarna äro sammanslutningar med allmänt ideell syftning. På grund härav och av skäl, som i övrigt framhållits i promemorian, synas beträffande ifrågavarande sammanslutningar de betänkligheter, som möjligen kunna hysas mot en sådan lösning, böra vika. Jag kan därför ansluta mig till uppfattningen, att den omständigheten att förening av denna karaktär vunnit registrering som ekonomisk förening och enligt sina stadgar ha att tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, icke i och för sig bör utesluta den från skattebefrielse.

Utredningsmannen har i sitt förslag i anslutning till vad riksdagen i sin skrivelse hemställt beaktat endast sammanslutningar med ändamål att tillhandahålla allmän samlingslokal. Men icke heller alla sammanslutningar med dylikt syfte skulle enligt utredningsmannens förslag komma i åtnjutande av skattebefrielsen, utan endast folketshusföreningar, bygdegårdsföreningar och liknande sammanslutningar. Mot utredningsmannens för-

slag i denna del ha emellertid, som av det förut anförda framgått, flera invändningar riktats.

Sålunda har Svea hovrätt anfört, att det borde undersökas, huruvida icke följdriktigheten fordrade, att även andra typer av föreningar finge åtnjuta skattebefrielse. Jag kan icke ansluta mig till denna hovrättens uppfattning, då jag anser att ifrågavarande förmån bör tillkomma allenast föreningar, beträffande vilka man har någorlunda tillfredsställande garantier att gåvo-medlen komma avsett ändamål till godo, och, såvitt jag kan finna, sådana garantier mera sällan föreligga beträffande andra typer av föreningar än de föreslagna. Jag tillstyrker därför vad utredningsmannen i detta hänseende föreslagit.

Vidare har hovrätten gentemot det i den föreslagna lagtexten använda uttrycket »liknande sammanslutning» anmärkt, att det icke vore fullt klart vad med uttrycket avsåges. I detta sammanhang vill jag erinra, att en liknande formulering återfinnes i 15 § nöjesskatteförfordningen. Enligt min åsikt bör uttrycket tolkas såsom syftande på organisationer av samma struktur som folketshusföreningar och bygdegårdsföreningar, d. v. s. sammanslutningar, som direkt eller indirekt genom andra föreningar har ett tämligen stort medlemsantal eller i varje fall äro öppna för allmänheten och som, om de icke registrerats såsom ekonomiska föreningar, skulle ha betraktats såsom ideella sammanslutningar. Som exempel på dylika sammanslutningar kan jag i anslutning till uttalanden av Folkets parkers centralorganisation och Ordenshusens riksförening nämna folkparksföreningar och vissa nykterhetsorganisationers byggnadsföreningar. Däremot torde det vara uppenbart, att skattebefrielse icke kan äga rum, om organisationen i själva verket är att anse såsom en enskild persons affärsrörelse.

I sitt remissyttrande har Folkets parkers centralorganisation framhållit, att skattebefrielse borde få tillgodonjutas, även om den ifrågavarande sammanslutningen dreves i form av ett aktiebolag. Med anledning härav vill jag påpeka, att den av utredningsmannen föreslagna lagtexten torde lämna utrymme för en sådan tolkning.

I anslutning till den ändring i lagtexten, som Ordenshusens riksförening föreslagit i syfte att under stadgandet jämväl skulle falla ideella föreningar, vilka ha annat främsta syfte än att tillhandahålla samlingslokaler, vill jag anföra följande. Har en ideell förening eller därmed likställd sammanslutning ett huvudsakligt ändamål, som överensstämmer med de i 38 § arvs-skatteförfordningen nämnda ändamålen, är den befriad från gåvoskatt redan enligt gällande rätt. Likaså skulle dylik förening, som icke har sådant huvudsakligt ändamål men som har till främsta syfte att tillhandahålla allmän samlingslokal, enligt den föreslagna lagtexten erhålla skattebefrielse. Att medgiva sådan befrielse åt ideell förening, som icke uppfyller någon av dessa förutsättningar, bör enligt min mening icke komma ifråga.

I de berörda motionerna vid 1950 års riksdag föreslogs, att skattefrihet

endast skulle medgivas förening, som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar. Någon av de myndigheter, som yttrade sig i anledning av nämnda motioner, ifrågasatte, huruvida icke för skattefrihet borde krävas att föreningens stadgar inrymde en bestämmelse, som förbjöde all utdelning till medlemmarna. Någon bestämmelse av dylik innebörd har utredningsmannen icke föreslagit, utan helt allmänt uttalat, att det borde överlätas åt praxis att bedöma i vad mån tidigare utdelning till medlemmar borde hindra skattebefrielse. Några riktlinjer hur ett sådant bedömande skulle ske har utredningsmannen emellertid icke givit. I sitt utlåtande över den remitterade promemorian har länsstyrelsen i Malmöhus län gjort vissa uttalanden och förslag i syfte att ernå säkrare garantier för att gåvomedlen komma till rätt användning. Länsstyrelsen har sålunda ifrågasatt, huruvida icke för skattefrihet borde fordras, att föreningens stadgar innehölle förbud mot vinstutdelning och bestämmelser att vid föreningens upplösning behållningen utöver insatt andelskapital skulle användas till allmännyttigt ändamål.

Av nu återgivna förslag till lösning av förevarande spörsmål synes mig intet fullt tillfredsställande. Motionärernas förslag synes mindre väl lämpat att användas, då fråga är om sådana engångsföreteelser som gåvor och det hindrar ej, att föreningen efter gåvans emottagande ändrar sin utdelningspraxis. Gåvomedlen kunna också tillgodoföras de enskilda medlemmarna på annat sätt än genom utdelning. Gentemot länsstyrelsens i Malmöhus län förslag kan den invändningen riktas, att även om stadgarna vid gåvans emottagande innehålla förbud mot vinstutdelning o. s. v., kan genom stadgeändring efter sagda tidpunkt sådan utdelning möjliggöras. Genom bestämmelser av denna art skulle visserligen missbruk försvåras, men någon hållbar garanti mot framtida missbruk innefatta de ej. Denna invändning kan givetvis också riktas mot utredningsmannens tanke, att beskattningsmyndigheterna skulle med ledning av föreningens tidigare utdelningspraxis bedöma, om förutsättningarna för skattefrihet vore för handen.

Enligt min åsikt bör man emellertid icke överdriva farhågorna för missbruk av skattefriheten. De föreningar, vilka enligt vad jag förordat skulle kunna komma i åtnjutande av skattebefrielsen, ha vanligen en sådan ställning, att de redan av hänsyn till den allmänna opinionen knappast skulle vilja missbruka sin rätt till skattefrihet. Det torde ock få antagas, att givaren i de flesta fall söker tillse, att gåvan kommer avsett ändamål till godo. Jag anser därför icke erforderligt att i lagtexten intaga särskilda bestämmelser i syfte att ernå garantier i nu förevarande hänseende.

Svea hovrätt har gjort viss erinran mot det i den föreslagna lagtexten använda uttrycket »främsta syfte». Emellertid torde utredningsmannen ha inlagt en annan betydelse däri än den, som ligger i det i 38 § arvsskatteförordningen tillämpade uttryckssättet »huvudsakligt syfte». Med sistnämnda

uttryckssätt skulle enligt min åsikt i detta fall alltför många sammanslutningar falla utanför kretsen av skattefria subjekt och lagstiftningens syfte till stor del förfelas. Jag förordar därför det av utredningsmannen föreslagna uttryckssättet.

Mot utredningsmannens uppfattning, hur begreppet allmän samlingslokal borde förstås, har ingen invändning gjorts av remissinstanserna. För egen del vill jag understryka, att begreppet i praxis synes böra utformas under hänsynstagande till bestämmelserna i 1942 års kungörelse om bidrag och lån av statsmedel för anordnande av allmänna samlingslokaler.

Av det anförda framgår, att jag anser mig kunna ansluta mig till utredningsmannens förslag.

De föreslagna bestämmelserna böra träda i kraft den 1 juli 1952. Detta innebär, att jag icke anser mig kunna biträda det i framställning av Folketshusföreningarnas riksorganisation framförda önskemålet, att bestämmelserna skulle tillämpas jämväl å redan fullbordade gåvotransaktioner.

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till förordning angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Jag hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birgit Warholm.

Utredningsmannens utkast
till
förordning angående ändrad lydelse av 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt.

Härigenom förordnas, att 28 och 38 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

28 §.

Arvs- eller — — — tio år.

Klass III. För testamentslott tillkommande

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal,

utgör skatten, där fråga är om svensk juridisk person och skattebefrielse ej åtnjutes jämlikt 3 §:

när värdet å lotten överstiger

1 000 men — — — 4 procent.

38 §.

Från gåvoskatt äro, förutom i 3 § omförmälda juridiska personer, befriade:

kyrka, landsting, kommun eller annan menighet ävensom hushållnings-sällskap;

stiftelse med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål;

stiftelse med huvudsakligt ändamål att främja landets näringsliv;

registrerad understödsförening eller sådan sammanslutning, som, utan att hava till syfte att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen fullföljer ovan angivet ändamål;

folketshusförening, bygdegårdsförening eller annan liknande sammanslutning, som har till främsta syfte att anordna eller tillhandahålla allmän samlingslokal.

Skattebefrielse enligt — — — del därav.

—————
Denna förordning träder i kraft — — —